

Oprávnenia a činnosť zástupcov zamestnancov pri vzniku mimoriadnych udalostí

Namiesto úvodu

Už bežne opakujúcim sa nedostatkom zamestnávateľov sa stáva zatajovanie, nenahlasovanie resp. oneskorené nahlasovanie takých závažných udalostí, ako sú pracovné úrazy zamestnancov.

Musíme konštatovať, že v mnohých takýchto prípadoch prevláda snaha niektorých zamestnávateľov týchto udalostí z dôvodu vylúčenia nezávislého a odborného vyšetrenia, občas ide aj o nedbalosť, neznalosť a nesprávne aplikovanie nových právnych predpisov v praxi.

Súčasne však zisťujeme aj také skutočnosti, že nielen zamestnávatelia, ale aj mnohé základné odborové organizácie stále nepoznajú svoje povinnosti vyplývajúce z príslušných predpisov.

Medzi spoločné nedostatky súvisiace s pracovnou úrazovosťou môžeme zaradiť najmä tieto skutočnosti:

- zástupcovia zamestnancov nie vždy sú prizývaní na vyšetrovanie príčin PÚ;
- oneskorené nahlasovanie udalostí zástupcom zamestnancov;
- nesprávne určenie štatistických značiek zdroja a príčiny PÚ, neodovzдание záznamu o RPÚ postihnutému zamestnancovi, prípadne pozostalému rodinnému príslušníkovi;
- nedodržiavanie stanovených termínov pri nahlasovaní PÚ a súvisiacich úkonov pri týchto udalostiach zástupcom zamestnancov.

Z uvedených dôvodov chceme touto príručkou napomôcť členom základných organizácií OZ združených v IOZ a zástupcom zamestnancov pre bezpečnosť, aby uplatnením vedomostí získaných v tejto pomôcke napomáhali a trvali na napĺňaní legislatívnych predpisov u svojich zamestnávateľov a tým chránili oprávnené záujmy svojich kolegov postihnutých pracovným úrazom.

Základné pojmy

Nebezpečná udalosť je udalosť, pri ktorej bolo ohrozené *zdravie* zamestnanca, ale nedošlo k poškodeniu jeho *zdravia*.

Nebezpečenstvo je *stav* alebo vlastnosť faktora pracovného procesu a *pracovného* prostredia, ktoré môžu poškodiť *zdravie* zamestnanca.

Ohrozenie je situácia, v ktorej nemožno vylúčiť, že *zdravie* zamestnanca bude poškodené.

Riziko je pravdepodobnosť vzniku poškodenia *zdravia* zamestnanca pri práci a stupeň možných následkov na *zdraví*.

Pracovný úraz je poškodenie *zdravia* alebo smrť zamestnanca, spôsobená nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších *vplyvov*, ktoré utrpel pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s nimi.

Evidovaný pracovný úraz je úraz, pri ktorom poškodením *zdravia* zamestnanca vznikla práceneschopnosť trvajúca: maximálne 3 dni, prípadne nevznikla žiadna práceneschopnosť.

Registrovaný pracovný úraz - pracovný úraz, ktorým bola spôsobená dočasná práceneschopnosť zamestnanca trvajúca *viac* ako 3 dni, avšak menej ako 42 dní, ku ktorej došlo následkom pracovného úrazu.

Registrovaný závažný pracovný úraz je úraz, ktorým bola spôsobená smrť, ťažká ujma na *zdraví*, alebo ak predpokladaná dĺžka práceneschopnosti zamestnanca bude najmenej 42 dní.

Ťažkou ujmou na *zdraví* sa rozumie vážna porucha *zdravia* alebo vážne ochorenie, ktorými sú napr.: zohyzdenie, strata alebo podstatné zníženie pracovnej spôsobilosti, ochromenie niektorej končatiny, strata alebo podstatné oslabenie funkcie zmyslového ho ústrojenstva, poškodenie dôležitého orgánu, vyvolanie potratu alebo usmrtenie plodu, mučivé útrapy, alebo porucha *zdravia* trvajúca dlhší čas.

Poruchou zdravia trvajúcou dlhší čas sa rozumie porucha zdravia, ktorá si objektívne vyžiadala liečenie, prípadne aj práceneschopnosť, v trvaní najmenej 42 dní, počas ktorých závažne ovplyvňovala obvyklý spôsob života poškodeného zamestnanca.

O závažnosti pracovného úrazu rozhoduje ošetrojúci lekár alebo zdravotnícke zariadenie, v ktorom bol poškodený ošetrený.

Iný úraz ako pracovný je úraz alebo smrť zamestnanca alebo inej fyzickej osoby, ku ktorej nedošlo v dôsledku pracovného úrazu, t.j. úraz vznikol pri činnosti, ktorá nesúvisí s plnením pracovných úloh, avšak vznikol na pracoviskách alebo v priestoroch firmy, ktoré inak nie sú verejne prístupné.

Chorobou z povolania je choroba uznaná príslušným zdravotníckym zariadením, uvedená v zozname chorôb z povolania, ak vznikla zamestnancovi pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s nimi.

Závažnou priemyselnou haváriou je udalosť, akou je nadmerná emisia, požiar alebo výbuch s prítomnosťou jednej alebo viacerých vybraných nebezpečných látok, vyplývajúca z nekontrolovaného vývoja v prevádzke firmy, a ktorá vedie bezprostredne alebo následne k vážnemu poškodeniu alebo ohrozeniu života alebo zdravia ľudí, životného prostredia alebo majetku v rámci firmy alebo mimo nej.

Preveniou závažnej priemyselnej havárie je súbor organizačných, riadiacich, personálnych, výchovných, technických, technologických a materiálnych opatrení na zabránenie vzniku závažnej priemyselnej havárie.

Plnenie pracovných úloh je výkon pracovných povinností vyplývajúcich z pracovného pomeru, iná činnosť vykonávaná na príkaz zamestnávateľa, činnosť, ktorá je predmetom pracovnej cesty.

V priamej súvislosti s plnením pracovných úloh zamestnanca je úkon potrebný na výkon práce a úkon počas práce zvyčajný alebo potrebný pred začiatkom práce alebo po jej skončení; takýmito úkonmi nie sú cesta do zamestnania a späť, okrem cesty súvisiacej s vykonávaním služobnej pohotovosti, stravovanie, súkromné ošetrovanie alebo vyšetrenie v zdravotníckom zariadení ani cesta na ne a späť, vyšetrenie zamestnanca v zdravotníckom zariadení vykonané na príkaz zamestnávateľa alebo ošetrovanie v zdravotníckom zariadení pri prvej pomoci a cesta na ne a späť, účasť zamestnanca na vzdelávaní, prehlbovaní kvalifikácie alebo na jej zvyšovaní, na ktorých sa zamestnanec zúčastnil na príkaz zamestnávateľa, vrátane školenia alebo vzdelávania organizovaného odborovou organizáciou alebo vyšším odborovým orgánom pre zamestnancov a pre funkcionárov výboru odborovej organizácie, ak sa na nich zúčastňujú so súhlasom alebo s vedomím zamestnávateľa, povinná účasť zamestnanca na rekondičnom pobyte alebo v priamej súvislosti s ním.

Evidencia nebezpečných udalostí

Úkony spojené s vyšetrením všetkých neplánovaných udalostí, ktoré nemusia byť spojené s úrazom alebo poškodením zariadenia, prerušujú však pracovný proces alebo činnosť. Obyčajne im predchádza nebezpečné konanie alebo nebezpečné podmienky, prípadne obidvoje súčasne.

Evidencia pracovných úrazov

Úkony spojené s vyšetrením vzniku a príčiny poškodenia zdravia zamestnanca pracovným úrazom, v dôsledku ktorého nevznikla práceneschopnosť, prípadne práceneschopnosť zamestnanca netrvala viac ako 3 dni.

Táto evidencia musí byť vedená tak, aby ju bolo možné použiť ako podklad na vykonanie potrebných opatrení a na neskoršie spísanie záznamu o registrovanom pracovnom úraze, ak sa následky pracovného úrazu prejavia neskôr.

Ak neskôr v dôsledku takéhoto úrazu vznikne práceneschopnosť dlhšia ako tri dni, postupuje sa ďalej ako pri registrovaných pracovných úrazoch.

Registrácia pracovných úrazov

Registráciou pracovného úrazu sa rozumie úkony, ktoré je povinný príslušný vedúci útvaru vykonať, ak na ním riadenom úseku vznikne pracovný úraz podliehajúci registrácii, a to:

- bezodkladné plnenie oznamovacej povinnosti,
- zistenie príčiny a všetkých okolností vzniku pracovného úrazu,
- prijatie a vykonanie potrebných opatrení, aby sa zabránilo opakovaniu podobného pracovného úrazu,
- spísanie záznamu o registrovanom pracovnom úraze,
- odoslanie záznamu o registrovanom pracovnom úraze dotknutým inštitúciám.

Evidencia iných úrazov

Úkony spojené s vyšetrovaním poškodenia zdravia alebo smrti zamestnanca alebo inej fyzickej osoby, ku ktorej nedošlo v dôsledku pracovného úrazu, t.j. zistiť príčiny vzniku úrazu, prijať opatrenia na zamedzenie opakovania podobného úrazu a pod.

Evidencia chorôb z povolania

Zamestnávateľ! je povinný viesť evidenciu priznaných chorôb z povolania a ohrození chorobou z povolania. Tieto sa evidujú v zozname hlásení priznaných chorôb z povolania a ohrození chorobou z povolania, ktorý vedú kliniky pracovného lekárstva a klinickej toxikológie v Bratislave, Martine a Košiciach.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci - je stav pracovných podmienok, ktoré vylučujú alebo minimalizujú pôsobenie nebezpečných a škodlivých činiteľov pracovného procesu a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov.

Bezpečnosť práce - je stav pracoviska, ktorý poskytuje vysokú mieru istoty, že pri dodržiavaní pravidiel (bezpečnostných požiadaviek, technologických a pracovných postupov a pod.), platných pre príslušné pracovisko a pracovný proces a bez pôsobenia nepredvídateľných vonkajších vplyvov, bude vylúčená alebo znížená možnosť ohrozenia života a zdravia osôb, poškodenia alebo zničenia majetku firmy.

Právne a ostatné predpisy na zaistenie BOZP - sú predpisy na ochranu života a predpisy na ochranu zdravia, hygienické predpisy a protiepidemické predpisy, technické predpisy, technické normy, dopravné predpisy, predpisy o požiarnej ochrane a predpisy o manipulácii s horľavinami, výbušninami, zbraňami, rádioaktívnymi látkami, jedmi a inými látkami škodlivými zdraviu, ak upravujú otázky týkajúce sa ochrany života a zdravia.

Prevencia - je systém opatrení plánovaných a vykonávaných vo všetkých oblastiach činnosti zamestnávateľa, ktoré sú zamerané na vylúčenie alebo obmedzenie rizika a faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce, a určenie postupu v prípade bezprostredného a vážneho ohrozenia života alebo zdravia zamestnanca.

Organizačné opatrenia - spočívajú vo vhodnej úprave celého pracovného režimu a organizácie práce tak, aby sa vylúčilo alebo obmedzilo pôsobenie škodlivých alebo nepriaznivých vplyvov práce a pracovného prostredia. (vykonávanie analýzy rizík, resp. prehodnotenie existujúceho systému riadenia rizík, skvalitnenie preventívnej kontroly a údržby zariadení a objektov, uplatňovanie kvalifikačných požiadaviek, zvýšenie počtu pracovníkov v sledovanej činnosti, úprava režimu práce, zavedenie bezpečnostných prestávok, prehĺbenie kontroly dodržiavania bezpečnostných požiadaviek, kontrola konzumácie alkoholu a i.)

Technické opatrenia - spočívajú vo vhodnej úprave, udržiavaní objektov, pracovísk, strojov, vozidiel a zariadení v takom technickom stave, ktorý zaručuje ich bezpečnú prevádzku. Požadovaný stav sa dosahuje najmä pravidelnými odbornými prehliadkami a skúškami, pravidelnou údržbou, odstraňovaním nedostatkov, prispôbovaním strojov, zariadení a technológií novým poznatkom vedy, techniky apod. (rekonštrukcie zariadení, úprava technologického postupu, pravidelná technická diagnostika, nahrádzanie fyzicky namáhavých prác technickými prostriedkami, nahrádzanie škodlivých látok neškodnými, zvýšenie kvality prostriedkov osobnej ochrany a i.)

Výchovné opatrenia - spočívajú v realizácii cieľavedomého a trvalého systému ovplyvňovania vedomia zamestnancov s cieľom vytvárať ich schopnosť rozoznávať alebo uvedomovať si riziká a pracovať tak, aby neohrozovali život a zdravie svoje alebo iných osôb (vstupné a opakované školenia, inštruktáž na pracovnom mieste, nácvik modelových situácií, preverovanie vedomostí, informácie o pracovných rizikách a ochrane pred nimi, zamestnanecké konzultácie a i.)

Mimoriadne udalosti v právnych predpisoch

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, v znení jeho neskorších zmien a doplnkov.

§ 8, Pracovný úraz a choroba z povolania

(1) Pracovný úraz podľa tohto zákona je poškodenie zdravia alebo smrť fyzickej osoby spôsobené nezávisle od jej vôle krátkodobým, náhlym a násilným pôsobením vonkajších vplyvov, ktoré

a) zamestnanec uvedený v § 4 utrpel pri plnení pracovných úloh alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo služobných úloh, pre plnenie pracovných úloh alebo služobných úloh a pri odvracaní škody hroziacej zamestnávateľovi,

b) fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2 utrpela pri činnostiach uvedených v tomto ustanovení alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami.

(2) Choroba z povolania podľa tohto zákona je choroba uznaná príslušným zdravotníckym zariadením, zaradená do zoznamu chorôb z povolania uvedeného v prílohe č. 1, ak vznikla za podmienok uvedených v tejto prílohe

- a) zamestnancovi pri plnení pracovných úloh alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo služobných úloh,
- b) fyzickej osobe uvedenej v § 17 ods. 2 pri činnostiach uvedených v tomto ustanovení alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami.

(3) Choroba z povolania je aj choroba, ktorá bola zistená pred jej zaradením do zoznamu chorôb z povolania, najviac tri roky pred dňom jej zaradenia do tohto zoznamu.

(4) Plnenie pracovných úloh alebo služobných úloh podľa odsekov 1 a 2 je

- a) výkon pracovných povinností vyplývajúcich z pracovného pomeru alebo služobných povinností vyplývajúcich zo štátnozamestnaneckého pomeru alebo služobného pomeru,
- b) iná činnosť vykonávaná na príkaz zamestnávateľa a
- c) činnosť, ktorá je predmetom pracovnej cesty alebo služobnej cesty.

(5) V priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo služobných úloh zamestnanca podľa odsekov 1 a 2 je

- a) úkon potrebný na výkon práce a úkon počas práce zvyčajný alebo potrebný pred začiatkom práce alebo po jej skončení; tieto úkony nie sú cesta do zamestnania a späť, okrem cesty súvisiacej s vykonávaním služobnej pohotovosti podľa osobitného predpisu 27), stravovanie, ošetrovanie alebo vyšetrenie v zdravotníckom zariadení ani cesta na ne a späť, s výnimkou uvedenou v písmene b),
- b) vyšetrenie zamestnanca v zdravotníckom zariadení vykonané na príkaz zamestnávateľa alebo ošetrovanie v zdravotníckom zariadení pri prvej pomoci a cesta na ne a späť,
- c) účasť zamestnanca na vzdelávaní, prehlbovaní kvalifikácie alebo na jej zvyšovaní, na ktorých sa zamestnanec zúčastnil na príkaz zamestnávateľa, vrátane školenia alebo vzdelávania organizovaného odborovou organizáciou alebo vyšším odborovým orgánom pre zamestnancov a pre funkcionárov výboru odborovej organizácie, ak sa na nich zúčastňujú so súhlasom alebo s vedomím zamestnávateľa,
- d) povinná účasť zamestnanca na rekondičnom pobyte 28) alebo v priamej súvislosti s ňou.

(6) V priamej súvislosti s činnosťou fyzických osôb uvedených v § 17 ods. 2 sú úkony potrebné na výkon tejto činnosti a zvyčajné úkony počas tejto činnosti; odsek 5 písm. a) časť vety za bodkočiarkou platí rovnako.

Zákon č. 124/2006 Z. z. o BOZP a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

§ 17, Pracovný úraz, iný úraz, choroba z povolania, nebezpečná udalosť a závažná priemyselná havária

(1) Zamestnanec je povinný bezodkladne oznámiť zamestnávateľovi vznik

- a) pracovného úrazu alebo služobného úrazu (ďalej len "pracovný úraz"), ktorý utrpel, ak mu to dovoľuje jeho zdravotný stav,
- b) iného úrazu ako pracovného úrazu alebo smrti, ku ktorej nedošlo následkom pracovného úrazu, ak vznikli na pracovisku alebo v priestoroch zamestnávateľa,
- c) nebezpečnej udalosti,
- d) bezprostrednej hrozby závažnej priemyselnej havárie a závažnej priemyselnej havárie.

(2) Povinnosť oznámiť zamestnávateľovi vznik udalosti uvedenej v odseku 1 má aj zamestnanec alebo fyzická osoba, ktorá bola svedkom vzniku uvedenej udalosti. Zamestnávateľ je povinný vnútorným predpisom určiť, komu a akým spôsobom sa oznamuje vznik udalosti podľa odseku 1.

(3) Zamestnávateľ je povinný po oznámení podľa odseku 1 bezodkladne vykonať potrebné opatrenia, aby nedošlo k ďalšiemu ohrozeniu života a zdravia. Stav pracoviska, ak ide o udalosti podľa odseku 5 písm. a) druhého bodu a tretieho bodu, nemožno meniť do príchodu príslušných vyšetrojúcich orgánov, okrem vykonania nevyhnutných opatrení na ochranu života a zdravia alebo na zabránenie veľkej hospodárskej škody. Ak sa stav pracoviska mení v dôsledku vykonania opatrení, aby sa zabránilo ďalšiemu možnému ohrozeniu života a zdravia alebo veľkej hospodárskej škode, zamestnávateľ je povinný vyhotoviť dokumentáciu o stave pracoviska potrebnú na vyšetrenie príčin vzniku takej udalosti.

(4) Zamestnávateľ je povinný registrovať pracovný úraz, ktorým bola spôsobená pracovná neschopnosť zamestnanca trvajúca viac ako tri dni alebo smrť zamestnanca, ku ktorej došlo následkom pracovného úrazu (ďalej len "registrovaný pracovný úraz"), tak, že

- a) zistí príčinu a všetky okolnosti jeho vzniku, a to za účasti zamestnanca, ktorý utrpel registrovaný pracovný úraz, ak je to možné so zreteľom na jeho zdravotný stav, a za účasti príslušného zástupcu zamestnancov pre

bezpečnosť; v prípade smrti, ťažkej ujmy na zdraví alebo ak predpokladaná dĺžka liečenia je najmenej 42 dní (ďalej len "závažný pracovný úraz"), zamestnávateľ je povinný prizvať k zisťovaniu príčin aj autorizovaného bezpečnostného technika,

b) spíše záznam o registrovanom pracovnom úraze najneskôr do štyroch dní po oznámení vzniku registrovaného prac. úrazu,

c) prijme a vykoná potrebné opatrenia, aby sa zabránilo opakovaniu podobného pracovného úrazu.

(5) Zamestnávateľ je povinný po prijatí oznámenia bezodkladne oznámiť vznik

a) registrovaného pracovného úrazu

1. príslušnému zástupcovi zamestnancov pre bezpečnosť,

2. príslušnému útvaru Policajného zboru 22), ak zistené skutočnosti nasvedčujú, že v súvislosti s pracovným úrazom bol spáchaný trestný čin,

3. príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru, ak ide o závažný pracovný úraz,

b) bezprostrednej hrozby závažnej priemyselnej havárie, vznik závažnej priemyselnej havárie, choroby z povolania, ohrozenia chorobou z povolania príslušnému inšpektorátu práce.

(6) Ak zamestnanec utrpel registrovaný pracovný úraz na pracovisku u iného zamestnávateľa,

a) tento zamestnávateľ je povinný

1. splniť oznamovaciu povinnosť podľa odseku 5 písm. a),

2. zistiť príčinu vzniku registrovaného pracovného úrazu podľa odseku 4 písm. a),

3. po spísaní podkladu pre záznam o registrovanom pracovnom úraze podľa odseku 4 písm. b) zaslať tento podklad zamestnávateľovi zamestnanca,

4. prijať a vykonať opatrenia podľa odseku 4 písm. c),

b) zamestnávateľ zamestnanca je povinný splniť povinnosti podľa odseku 4 písm. b) a c), odseku 5 písm. a) a odsekov 7,8 a 12.

(7) Zamestnávateľ je povinný

a) záznam o registrovanom pracovnom úraze do ôsmich dní odo dňa, keď sa o tomto pracovnom úraze dozvedel,

1. zaslať príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru,

2. doručiť zamestnancovi, ktorý utrpel registrovaný pracovný úraz, alebo pozostalým, ak zamestnanec zomrel v dôsledku pracovného úrazu,

b) zaslať príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru správu o prijatých a vykonaných opatreniach pri závažnom pracovnom úraze, pri chorobe z povolania, pri ohrození chorobou z povolania do ôsmich dní odo dňa, keď podľa záznamu o registrovanom pracovnom úraze sa malo opatrenie vykonať.

(8) Zamestnávateľ je povinný viesť evidenciu

a) pracovných úrazov, v ktorej uvedie údaje potrebné na spísanie záznamu o registrovanom pracovnom úraze, ak sa následky pracovného úrazu prejavia neskôr,

b) iných úrazov ako pracovných úrazov a nebezpečných udalostí, v ktorej uvedie údaje o príčine vzniku a o prijatých a vykonaných opatreniach na predchádzanie podobným úrazom a udalostiam,

c) priznaných chorôb z povolania 23) a ohrození chorobou z povolania, v ktorej uvedie údaje o príčine vzniku, o prijatých a vykonaných opatreniach na predchádzanie tej istej alebo podobnej chorobe z povolania.

(9) Zamestnávateľ je povinný plniť povinnosti podľa odseku 4 písm. a) a c) a odseku 5 písm. a) prvého bodu aj

pri nebezpečnej udalosti, pracovnom úraze, inom úraze, chorobe z povolania, ohrození chorobou z povolania.

(10) Ošetrojúci lekár alebo zdravotnícke zariadenie sú povinní zamestnávateľovi, príslušnému inšpektorátu práce a príslušnému orgánu dozoru na požiadanie bezodkladne oznámiť, či ide o závažný pracovný úraz podľa odseku 4 písm. a).

(11) Štátny orgán, poisťovňa 24), Sociálna poisťovňa, zdravotná poisťovňa, lekár a iný zdravotnícky zamestnanec, fyzická osoba a právnická osoba poskytujúca bezpečnostno-technickú službu a pracovnú zdravotnú službu sú povinní bezodkladne oznámiť príslušnému inšpektorátu práce a príslušnému orgánu dozoru pracovný úraz, chorobu z povolania, ohrozenie chorobou z povolania, bezprostrednú hrozbu závažnej priemyselnej havárie a závažnú priemyselnú haváriu, o ktorých sa pri svojej činnosti dozvedeli, ak je odôvodnené podozrenie, že uvedená udalosť nebola oznámená podľa odseku 5. Oznámenie obsahuje základné údaje o osobe a zamestnávateľovi, ktorých sa uvedená udalosť týka.

(12) Zamestnávateľ je povinný uchovávať záznam o registrovanom pracovnom úraze podľa odseku 4 písm. b) päť rokov od vzniku tohto úrazu; rovnaká lehota platí aj pre evidenciu podľa odseku 8.

Vyhláška č. 500/2006 Z. z., ktorou sa ustanovuje vzor záznamu o registrovanom pracovnom úraze

Vyhláška obsahuje:

Vysvetlivky k záznamu o registrovanom pracovnom úraze;

Vysvetlivky k vyplňaniu údajov modulov 7, 8 a 13 záznamu o registrovanom pracovnom úraze;

Bez týchto podkladov zamestnávateľ! nikdy záznam o RPÚ nevypíše.

Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, v znení jeho neskorších zmien a doplnkov.

Zodpovednosť zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe volania

Ak u zamestnanca došlo pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním k poškodeniu zdravia alebo k jeho smrti úrazom (pracovný úraz), zodpovedá za škodu tým vzniknutú zamestnávateľ, u ktorého bol zamestnanec v čase pracovného úrazu v pracovnom pomere.

Pracovný úraz je poškodenie zdravia, ktoré bolo zamestnancovi spôsobené pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov. Pracovný úraz nie je úraz, ktorý zamestnanec utrpel na ceste do zamestnania a späť.

Za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania zodpovedá zamestnávateľ, u ktorého zamestnanec pracoval naposledy pred jej zistením v pracovnom pomere za podmienok, z ktorých vzniká choroba z povolania, ktorou bol postihnutý. Choroby z povolania sú choroby uvedené v právnych predpisoch o sociálnom zabezpečení (zoznam chorôb z povolania), ak vznikli za podmienok v nich uvedených.

(zrušený od 1.1.2004)

Zamestnávateľ zodpovedá za škodu, aj keď dodržal povinnosti vyplývajúce z osobitných predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ak sa zodpovednosti nezbaví podľa § 196.

Zamestnávateľ sa zbaví zodpovednosti celkom, ak preukáže, že jedinou príčinou škody bola skutočnosť, že

a) škoda bola spôsobená tým, že postihnutý zamestnanec svojím zavinením porušil právne predpisy alebo ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci s nimi bol riadne a preukázateľne oboznámený a ich znalosť a dodržiavanie sa sústavne vyžadovali a kontrolovali, alebo

b) škodu si spôsobil postihnutý zamestnanec pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok a zamestnávateľ nemohol škodu zabrániť.

Zamestnávateľ sa zbaví zodpovednosti sčasti, ak preukáže, že

a) postihnutý zamestnanec porušil svojím zavinením právne predpisy alebo ostatné predpisy, alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci s nimi bol riadne a preukázateľne oboznámený, a že toto porušenie bolo jednou z príčin škody,

b) jednou z príčin škody bolo, že zamestnanec bol pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok,

c) zamestnancovi vznikla škoda preto, že si počínal v rozpore s obvyklým spôsobom správania sa tak, že je zrejmé, že hoci neporušil právne predpisy alebo ostatné predpisy, alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, alebo osobitné predpisy, konal ľahkomyselne a musel si pritom byť vzhľadom na svoju kvalifikáciu a skúsenosti vedomý, že si môže privodiť ujmu na zdraví.

Ak sa zamestnávateľ zbaví zodpovednosti sčasti, určí sa časť škody, za ktorú zodpovedá zamestnanec, podľa miery jeho zavinenia. V prípade uvedenom v odseku 2 písm. c) sa zamestnancovi uhradí aspoň jedna tretina škody.

Pri posudzovaní, či zamestnanec porušil právne predpisy alebo ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odsek 1 písm. a) a odsek 2 písm. a), alebo osobitné predpisy, nemožno sa dovolávať len všeobecných ustanovení, podľa ktorých si má každý počínať tak, aby neohrozoval svoje zdravie a zdravie iných.

Za ľahkomyselné konanie podľa odseku 2 písm. c) nemožno považovať bežnú neopatrnosť a konanie vyplývajúce z rizika práce.

§ 197

Zamestnávateľ sa nemôže zbaviť zodpovednosti, ak zamestnanec utrpel pracovný úraz pri odvracaní škody hroziacej tomuto zamestnávateľovi alebo nebezpečenstva priamo ohrozujúceho život alebo zdravie, ak zamestnanec tento stav sám úmyselne nevyvolal.

§ 198

(1) Zamestnanec, ktorý utrpel pracovný úraz alebo u ktorého sa zistila choroba z povolania, má nárok v rozsahu, v ktorom zamestnávateľ zodpovedá za škodu, na poskytnutie náhrady za

(zrušený od 1.1.2004)

(zrušený od 1.1.2004)

(zrušený od 1.1.2004)

vecnú škodu; ustanovenie § 192 ods. 3 platí rovnako.

(2) Rozsah zodpovednosti podľa odseku 1 je zamestnávateľ povinný prerokovať bez zbytočného odkladu so zástupcami zamestnancov a so zamestnancom.

Zástupcovia zamestnancov v právnych predpisoch

Zákon č. 124/2006 Z. z. o BOZP a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

§ 10, Spolupráca zamestnávateľa a zamestnancov

Zamestnávateľ je povinný umožniť zamestnancom alebo zástupcom zamestnancov pre bezpečnosť zúčastňovať sa na riešení problematiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vopred s nimi prerokovať otázky, ktoré môžu podstatne ovplyvňovať bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Zamestnávateľ je povinný predložiť zamestnancom alebo zástupcom zamestnancov pre bezpečnosť podklady a poskytnúť primeraný čas na vyjadrenie sa k

a) návrhu koncepcie politiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, k návrhu programu jej realizácie a k ich vyhodnoteniu,

b) návrhu na výber pracovných prostriedkov, technológií, organizácie práce, k pracovnému prostrediu a k pracovisku,

c) návrhu na určenie odborných zamestnancov na vykonávanie preventívnych a ochranných služieb a k úlohám podľa § 8 ods. 1 písm. a), § 21 ods. 1, § 22 ods. 1 a § 26,

d) vykonávaní úloh preventívnych a ochranných služieb, ak sa tieto úlohy vykonávajú dodávateľským spôsobom, posúdeniu rizika, určení a vykonávaní ochranných opatrení vrátane poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov a prostriedkov kolektívnej ochrany, pracovným úrazom, nebezpečným udalostiam, chorobám z povolania a k ostatným poškodeniam zdravia z práce, ktoré sa vyskytli u zamestnávateľa, vrátane výsledkov zisťovania príčin ich vzniku a k návrhom opatrení,

e) spôsobu a rozsahu informovania zamestnancov, zástupcov zamestnancov pre bezpečnosť a určených odborných zamestnancov na vykonávanie preventívnych a ochranných služieb,

f) plánovaniu a zabezpečovaniu oboznamovania a informovania zamestnancov podľa § 7 a ku školeniu zástupcov zamestnancov pre bezpečnosť.

Zástupca zamestnancov pre bezpečnosť

Zamestnávateľ je povinný vymenovať jedného zamestnanca alebo viacerých zamestnancov za zástupcov zamestnancov pre bezpečnosť, a to na základe návrhu príslušného odborového orgánu, zamestnaneckej rady alebo voľby zamestnancov, ak u zamestnávateľa nepôsobí odborový orgán alebo zamestnanecká rada. Zamestnanca možno navrhnúť alebo zvoliť za zástupcu zamestnancov pre bezpečnosť len s jeho písomným súhlasom. Jeden zástupca zamestnancov pre bezpečnosť u zamestnávateľa, ktorý vykonáva činnosti podľa prílohy Č. 1, môže zastupovať najviac 50 zamestnancov. U ostatných zamestnávateľov môže jeden zástupca zamestnancov pre bezpečnosť zastupovať viac ako 50 zamestnancov, ale nie viac ako 100 zamestnancov.

Zástupca zamestnancov pre bezpečnosť je oprávnený

1) vykonávať kontroly pracovísk a overovať plnenie opatrení z hľadiska zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

2) vyžadovať od zamestnávateľa informácie o skutočnostiach ovplyvňujúcich bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci; tie môže prerokovať s odborovou organizáciou alebo so zamestnaneckou radou, ktorá pôsobí u zamestnávateľa, a po dohode so zamestnávateľom aj s odborníkmi v danom odbore pod podmienkou, že sa nevyzradia utajované skutočnosti chránené osobitnými predpismi

3) spolupracovať so zamestnávateľom a predkladať návrhy na opatrenia na zvýšenie úrovne bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

4)požadovať od zamestnávateľa odstránenie zistených nedostatkov; ak zamestnávateľ neodstráni nedostatky, na ktoré bol upozornený, je oprávnený dávať podnety príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru,

5)zúčastňovať sa na rokovaníach organizovaných zamestnávateľom týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vyšetrovania príčin vzniku pracovných úrazov, chorôb z povolania a ďalších udalostí podľa § 17, merania a hodnotenia faktorov pracovného prostredia, zúčastňovať sa na kontrolách vykonávaných príslušným inšpektorátom práce alebo príslušným orgánom dozoru a od zamestnávateľa požadovať informácie o výsledkoch a záveroch týchto kontrol a plnení uložených opatrení, meraní a hodnotení,

6)predkladať pripomienky a návrhy príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru pri výkone inšpekcie práce alebo dozoru u zamestnávateľa.

Zamestnávateľ je povinný zástupcom zamestnancov pre bezpečnosť zabezpečiť na plnenie úloh podľa odseku 3 *vzdelávanie*, poskytnúť v primeranom rozsahu pracovné voľno s náhradou mzdy a vytvoriť nevyhnutné podmienky na výkon ich funkcie.

Zamestnávateľ je povinný sprístupniť na svojich pracoviskách na *obvyklom* a *voľne* prístupnom mieste zoznam zástupcov zamestnancov pre bezpečnosť spolu s uvedením pracoviska, na ktorom pracujú.

§ 29 Kontrolná činnosť orgánov zastupujúcich zamestnancov

Odborové orgány a iné orgány zastupujúce zamestnancov kontrolujú plnenie úloh *zamestnávateľov* v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Na plnenie týchto úloh si môžu vytvoriť vlastný systém kontroly.

Predpisy nesúvisiace s pracovnými úrazmi,

avšak pre zamestnávateľa vyplývajú z nich povinnosti informovať zamestnancov a zástupcov zamestnancov pre BOZP o špecifických rizikách a opatreniach voči nim, z ktorých *uvádzame*:

Nar. vl. č. 416/2005 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou *vibráciám*;

Nar. vl. č. 115/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku;

Nar. vl. č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci;

Nar. vl. č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so *zobrazovacími* jednotkami;

Nar. vl. č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami;

Nar. vl. č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci;

Nar. vl. č. 392/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov;

Nar. vl. č. 395/2006 Z.z. o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a používanie OOPP;

Nar. vl. č. 396/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko.

Činnosť zástupcov zamestnancov v prevencii mimoriadnych udalostí

Kontrola plnenia povinností zamestnávateľa, t.j. príslušného vedúceho útvaru vyplývajúcich z možného vážneho ohrozenia života a zdravia zamestnancov.

V zmysle uvedených predpisov totiž platí:

1. Vedúci každého útvaru firmy je povinný predložiť zamestnancom alebo zástupcom zamestnancov pre bezpečnosť podklady a poskytnúť primeraný čas na vyjadrenie sa k pracovným úrazom, nebezpečným udalostiam, chorobám z povolania a k ostatným poškodeniam zdravia z práce, ktoré sa vyskytli na jeho *útvare*, vrátane výsledkov zisťovania príčin ich vzniku a k návrhom opatrení na ich nápravu.

2. Na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri práci v prípade vzniku bezprostredného a vážneho ohrozenia života alebo zdravia je vedúci každého útvaru firmy, po zohľadnení veľkosti útvaru, charakteru práce, charakteru nebezpečenstiev a veľkosti rizika povinný

a) vopred vykonať opatrenia a zabezpečiť prostriedky potrebné na ochranu života a zdravia zamestnancov a na poskytnutie prvej pomoci a na ten účel najmä:

1. písomne určiť postup pre prípad záchranných prác, evakuácie a vzniku poškodenia zdravia vrátane poskytnutia prvej pomoci,
 2. vybaviť pracoviská potrebnými prostriedkami vrátane prostriedkov na poskytnutie prvej pomoci,
 3. určiť a odborne spôsobilými osobami vyškoliť a pravidelne školiť dostatočný počet zamestnancov na vykonávanie záchranných prác, evakuácie a na poskytovanie prvej pomoci, ako aj na hasenie požiaru,
 4. zabezpečiť potrebné kontakty s príslušnými zdravotníckymi pracoviskami, záchrannými pracoviskami a hasičskými jednotkami,
- b) vopred vykonať opatrenia, aby sa zamestnanci mohli postarať o svoje zdravie a bezpečnosť, prípadne o zdravie a bezpečnosť iných osôb, a aby podľa svojich možností zabránili následkom tohto ohrozenia,
 - c) bezodkladne informovať o ohrození a o príslušných ochranných opatreniach všetkých zamestnancov, ktorí sú alebo môžu byť vystavení tomuto ohrozeniu,
 - d) bezodkladne vydať pokyny a zabezpečiť, aby zamestnanci mohli zastaviť svoju prácu, okamžite opustiť pracovisko a odísť do bezpečia,
 - e) nepožadovať od zamestnancov, okrem odôvodnených a výnimočných prípadov, aby pracovali alebo sa zdržiavali na pracovisku, na ktorom existuje také ohrozenie.
3. Vedúci každého útvaru firmy nesmie posudzovať ako nesplnenie povinnosti, ak zamestnanec odmietol vykonať prácu, prerušil prácu alebo opustil pracovisko, aby odišiel do bezpečia, ak sa dôvodne domnieval, že je bezprostredne a vážne ohrozený jeho život alebo zdravie, alebo život alebo zdravie iných osôb.

Kontrola plnenia bezpečnostných povinností kolegov na pracovisku

Zástupcovia zamestnancov pre BOZP nesmú nereagovať a tváriť sa nevšímavo pri porušovaní predpisov BOZP, ktoré na pracoviskách vidia. Ich kolegiálnou povinnosťou je okamžite zasiahnuť, napomenúť či dohovoriť kolegovi, ktorý predpisy porušuje. Len takouto spoluprácou pomáhajú nielen zamestnávateľovi, ale aj chybujúcemu kolegovi. Vzniku úrazov totiž obyčajne predchádza 90 % tzv. skoronehôd, ktoré ešte úrazmi nie sú. Práve ich opomínaním však pracovné úrazy vznikajú.

Činnosť zástupcov zamestnancov pri vzniku mimoriadnych udalostí

Kontrola plnenia oznamovacej povinnosti zamestnancov pri vzniku nebezpečnej udalosti, pracovného úrazu, choroby z povolania, iného úrazu, závažnej priemyselnej havárie.

1. Každý zamestnanec firmy je povinný vždy bezodkladne oznámiť vedúcemu svojho útvaru vznik:
 - a) nebezpečnej udalosti, ktorá sa vyskytla na pracovisku v pracovnom procese a v činnostiach súvisiacich,
 - b) pracovného úrazu ktorý utrpel, alebo choroby z povolania, alebo podozrenie na chorobu z povolania, ak mu to dovoľuje jeho zdravotný stav,
 - c) iného úrazu ako pracovného úrazu alebo smrti, ku ktorej nedošlo následkom pracovného úrazu, ak vznikli na pracovisku alebo v priestoroch *zamestnávateľa*,
 - d) bezprostrednej hrozby *závažnej* priemyselnej havárie a *závažnej* priemyselnej *havárie*.
2. Povinnosť oznámiť vedúcemu útvaru vznik udalosti uvedenej v odseku 1, má aj zamestnanec alebo iná fyzická osoba, ktorá bola svedkom vzniku uvedenej udalosti.

Kontrola plnenia základných povinnosti zamestnancov pri vzniku pracovného úrazu

1. Základné povinnosti každého zamestnanca firmy pri vzniku pracovného úrazu sú nasledovné:
 - a) poskytnutie prvej pomoci zranenému,
 - b) splnenie *oznamovacej* povinnosti, t.j. postihnutý, ak je toho schopný, alebo iný zamestnanec, ktorý je svedkom úrazu, ihneď upovedomí o úraze vedúceho *útvaru* postihnutého.
2. Ak je postihnutý schopný chôdze, *navštívi* lekára. Mimo jeho ordinačných hodín *navštívi* najbližšie zdravotnícke zariadenie.
3. Ak postihnutý potrebuje lekársku pomoc a nie je schopný chôdze, príp. je v urgentnom *stave* (zastavenie srdcovej činnosti, dýchania, *veľké* krvácanie, bezvedomie, rozsiahle popáleniny, komplikovaná zlomenina končatín, chrbtice, lebky, priemyselná *otrava*, zasiahnutie elektrickým prúdom alebo bleskom a pod.), jeden alebo *viacerí* zamestnanci zabezpečujú sústavne prvú pomoc postihnutému a ďalší zabezpečuje rýchle privolanie lekárskej pomoci.
4. Postihnutý zamestnanec, ak je toho schopný, v opačnom prípade svedok udalosti, je povinný čo najskôr oboznámiť príslušného vedúceho *útvaru* so skutočnosťami, ktoré viedli ku vzniku pracovného úrazu, pričom je povinný spolupracovať tak, aby bolo zabezpečené:
 - a) zodpovedné a spoľahlivé zistenie príčin a všetkých ďalších okolností vzniku pracovného úrazu,
 - b) písomné oznámenie pracovného úrazu, ktorý si vyžiadal len lekárske ošetrenie príslušnej pobočky Sociálnej poisťovne,
 - c) *zaevidovanie* pracovného úrazu ak pôjde o práceneschopnosť do 3 dní,
 - d) zaregistrovanie pracovného úrazu ak pôjde o práceneschopnosť dlhšiu než 3 dni, alebo o smrť zamestnanca, t.j. vypísanie záznamu o registrovanom *pracovnom* úraze,
 - e) určenie potrebných opatrení proti opakovaniu sa podobných pracovných *úrazov*.

Účasť zástupcu zamestnancov pri mimoriadnych udalostiach podľa spôsobu ich dokumentovania zamestnávateľom

1. Nebezpečná udalosť

Udalosť, pri ktorej bola ohrozená bezpečnosť alebo *zdravie* zamestnanca, ale nedošlo k poškodeniu jeho *zdravia*.

Úkony vedúceho útvaru po prijatí oznámenia:

- a) bezodkladne vykonať potrebné opatrenia, aby nedošlo k ďalšiemu ohrozeniu *života* a *zdravia*,
- b) oznámiť vznik tejto udalosti príslušnému zástupcovi zamestnancov pre BOZP,
- c) vyšetriť udalosť, zistiť príčinu a všetky okolnosti jej vzniku, a to za účasti zamestnanca, ktorý udalosť oznámil a za účasti príslušného zástupcu pre bezpečnosť,
- d) prijať a vykonať potrebné opatrenia, aby sa zabránilo opakovaniu podobnej udalosti,

e) zapísať udalosť do knihy "Evidencia mimoriadnych udalostí", v ktorom uvedie údaje o príčine jej vzniku a o prijatých a vykonaných opatreniach na predchádzanie podobným udalostiam, ako aj termíny ich splnenia a zodpovedné osoby za splnenie navrhnutých opatrení.

2. Pracovný úraz zamestnanca, ktorý nebol ošetrovaný v zdravotníckom zariadení a nie je práceneschopný.

Poškodenie zdravia zamestnanca, ktoré utrpel pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s nimi, spôsobené nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlym a násilným pôsobením vonkajších vplyvov, ktoré však zamestnanec nepovažoval za potrebné ošetriť, prípadne použil len lekárničku.

Úkony vedúceho útvaru po prijatí oznámenia:

- a) bezodkladne vykonať potrebné opatrenia, aby nedošlo k ďalšiemu ohrozeniu života a zdravia,
- b) oznámiť vznik tejto udalosti príslušnému zástupcovi zamestnancov pre BOZP,
- c) vyšetriť úraz, zistiť príčinu a všetky okolnosti jeho vzniku, a to za účasti zamestnanca, ktorý utrpel úraz a za účasti príslušného zástupcu pre bezpečnosť,
- d) prijať a vykonať potrebné opatrenia, aby sa zabránilo opakovaniu podobného úrazu,
- e) zapísať úraz do knihy "Evidencia pracovných úrazov"; Túto evidenciu musí viesť tak, aby ju bolo možné použiť ako podklad na vykonanie potrebných opatrení a na neskoršie spísanie záznamu o registrovanom pracovnom úraze, ak sa následky pracovného úrazu prejavia neskôr.

Ak neskôr v dôsledku takéhoto úrazu vznikne pracovná neschopnosť dlhšia ako tri dni, postupuje ďalej ako v bode 4.

3. Pracovný úraz zamestnanca, ktorý bol ošetrovaný v zdravotníckom zariadení, avšak nie je práceneschopný, prípadne je práceneschopný len 1 až 3 dni.

Úkony vedúceho útvaru po prijatí oznámenia:

- a) bezodkladne vykonať potrebné opatrenia, aby nedošlo k ďalšiemu ohrozeniu života a zdravia,
- b) oznámiť vznik tejto udalosti príslušnému zástupcovi zamestnancov pre BOZP,
- c) vyšetriť úraz, zistiť príčinu a všetky okolnosti jeho vzniku, a to za účasti zamestnanca, ktorý utrpel úraz a za účasti príslušného zástupcu pre bezpečnosť,
- d) prijať a vykonať potrebné opatrenia, aby sa zabránilo opakovaniu podobného úrazu,
- e) vypísať "Oznámenie o poistnej udalosti" - tlačivo Sociálnej poisťovne (v prílohe),
- f) do 3 kalendárnych dní, e-mailom alebo faxom, oznámiť túto skutočnosť Sociálnej poisťovni,
- g) do 8 kalendárnych dní zabezpečiť odoslanie "Oznámenia o poistnej udalosti" do Sociálnej poisťovne.
- h) úraz zapísať do knihy "Evidencia pracovných úrazov" tak ako v bode 2.

4. Pracovný úraz zamestnanca, ktorý je práceneschopný viac ako 3 dni, ale menej ako 42 dní.

V tomto prípade už pôjde o registrovaný pracovný úraz. Úkony vedúceho útvaru po prijatí oznámenia:

- a) bezodkladne vykonať potrebné opatrenia, aby nedošlo k ďalšiemu ohrozeniu života a zdravia;

- b) bezodkladne oznámiť vznik tejto udalosti referátu BOZP a príslušnému zástupcovi zamestnancov pre BOZP;
- c) bezodkladne ohlásiť tento úraz príslušnému útvaru Policajného zboru, ak zistené skutočnosti nasvedčujú, že v súvislosti s týmto úrazom bol spáchaný trestný čin;
- d) až do príchodu príslušných vyšetrojúcich orgánov nemeniť stav pracoviska, okrem vykonania nevyhnutných opatrení na ochranu života a zdravia alebo na zabránenie veľkej hospodárskej škody; ak sa stav pracoviska mení v dôsledku vykonania opatrení, aby sa zabránilo ďalšiemu možnému ohrozeniu života a zdravia alebo veľkej hospodárskej škode, vedúci útvaru je povinný vyhotoviť dokumentáciu o stave pracoviska potrebnú na vyšetrovanie príčin vzniku takej udalosti;
- e) vyšetriť úraz, zistiť príčinu a všetky okolnosti jeho vzniku, a to za účasti zamestnanca, ktorý utrpel úraz a za účasti príslušného zástupcu pre bezpečnosť;
- f) prijať a vykonať potrebné opatrenia, aby sa zabránilo opakovaniu podobného úrazu;
- g) vypísať "Oznámenie o poistnej udalosti" - tlačivo Sociálnej poisťovne a do 3 kalendárnych dní, e-mailom alebo faxom, oznámiť túto skutočnosť Sociálnej poisťovni;
- h) spísať záznam o "Registrovanom pracovnom úraze" (8 x) najneskôr do 4 dní po oznámení vzniku úrazu (tlačivo je v prílohe); následne technikovi BOZP postúpiť 4 záznamy o úraze, ktorý ich rozosiela do 8 kalendárnych dní po oznámení jeho vzniku dotknutým orgánom;
- i) do 8 kalendárnych dní zabezpečiť odoslanie "Oznámenia o poistnej udalosti" do Sociálnej poisťovne;
- j) úraz zapísať do knihy "Evidencia pracovných úrazov".

5. Pracovný úraz zamestnanca, ktorý je práceneschopný viac ako 42 dní, alebo ktorý na následky úrazu zomrel.

V tomto prípade už pôjde o závažný pracovný úraz nakoľko zamestnanec utrpel napr.: zohyzenie, stratil alebo podstatne sa znížila jeho pracovná spôsobilosť, ochromila sa jeho niektorá končatina, stratil alebo podstatne sa oslabil funkcia jeho zmyslového ústrojenstva, poškodil sa mu dôležitý orgán, vyvolal sa potrat alebo usmrtil plod, má mučivé útrapy, alebo porucha zdravia u neho trvá dlhší čas.

Úkony vedúceho útvaru po prijatí oznámenia:

- a) bezodkladne vykonať potrebné opatrenia, aby nedošlo k ďalšiemu ohrozeniu života a zdravia;
- b) bezodkladne oznámiť vznik tejto udalosti autorizovanému bezpečnostnému technikovi a príslušnému zástupcovi zamestnancov pre BOZP;
- c) bezodkladne ohlásiť tento úraz príslušnému útvaru Policajného zboru, ak zistené skutočnosti nasvedčujú, že v súvislosti s týmto úrazom bol spáchaný trestný čin;
- d) bezodkladne ohlásiť tento úraz príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru;
- e) až do príchodu príslušných vyšetrojúcich orgánov nemeniť stav pracoviska, okrem vykonania nevyhnutných opatrení na ochranu života a zdravia alebo na zabránenie veľkej hospodárskej škody; ak sa stav pracoviska mení v dôsledku vykonania opatrení, aby sa zabránilo ďalšiemu možnému ohrozeniu života a zdravia alebo veľkej hospodárskej škode, vedúci útvaru je povinný vyhotoviť dokumentáciu o stave pracoviska potrebnú na vyšetrovanie príčin vzniku takej udalosti;
- f) vyšetriť úraz, zistiť príčinu a všetky okolnosti jeho vzniku, a to za účasti zamestnanca, ktorý utrpel úraz a za účasti príslušného zástupcu pre bezpečnosť; k zisťovaniu príčin prizvať aj autorizovaného bezpečnostného technika;
- g) prijať a vykonať potrebné opatrenia, aby sa zabránilo opakovaniu podobného úrazu;

- h) vypísať "Oznámenie o poistnej udalosti" - tlačivo Sociálnej poisťovne a do 3 kalendárnych dní, e-mailom alebo faxom, oznámiť túto skutočnosť Sociálnej poisťovni;
- i) spísať záznam o "Registrovanom pracovnom úraze" (8 x) najneskôr do 4 dní po oznámení vzniku úrazu (tlačivo je v prílohe); následne technikovi BOZP postúpiť 4 záznamy o úraze, ktorý ich rozosiela do 8 kalendárnych dní po oznámení jeho vzniku dotknutým orgánom;
- j) do 8 kalendárnych dní zabezpečiť odoslanie "Oznámenia o poistnej udalosti" do Sociálnej poisťovne;
- k) úraz zapísať do knihy "Evidencia pracovných úrazov";
- l) zaslať príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru správu o prijatých a vykonaných opatreniach do 8 dní odo dňa, keď podľa záznamu o registrovanom pracovnom úraze sa malo opatrenia vykonať.

6. Iný úraz ako pracovný, alebo smrť fyzickej osoby.

V tomto prípade pôjde o úraz alebo smrť zamestnanca firmy, lekára, psychológa alebo inej fyzickej osoby, ktorá sa zdržiavala v areáloch a priestoroch firmy, ktoré inak nie sú verejne prístupné. Základnou podmienkou kvalifikovania tohto "Iného úrazu" musí byť tá skutočnosť, že k úrazu nedošlo v dôsledku pracovného úrazu, t.j. úraz vznikol pri činnosti, ktorá nesúvisela s plnením pracovných úloh zamestnanca, prípadne pôjde o návštevníkov a pod. Vedúci útvaru, po prijatí takéhoto oznámenia, je povinný:

- a) bezodkladne vykonať potrebné opatrenia, aby nedošlo k ďalšiemu ohrozeniu života a zdravia;
- b) bezodkladne oznámiť vznik tejto udalosti príslušnému zástupcovi zamestnancov pre BOZP;
- c) bezodkladne ohlásiť tento úraz príslušnému útvaru Policajného zboru, ak zistené skutočnosti nasvedčujú, že v súvislosti s týmto úrazom bol spáchaný trestný čin;
- d) vyšetriť úraz, zistiť príčinu a všetky okolnosti jeho vzniku, a to za účasti zamestnanca alebo fyzickej osoby, ktorá utrpela úraz a za účasti príslušného zástupcu pre bezpečnosť;
- e) prijať a vykonať potrebné opatrenia, aby nedošlo k opakovaniu podobného úrazu;
- f) vypísať "Záznam o evidencii iného úrazu";
- g) pomôcť postihnutému vypísať "Hlásenie úrazu na účely nemocenského", ak ide o zamestnanca firmy;
- h) úraz zaevidovať v knihe "Evidencia mimoriadnych udalostí"

7. Choroba z povolania, alebo ohrozenie chorobou z povolania.

Choroba z povolania je chorobou uznanou príslušným zdravotníckym zariadením, uvedená v zozname chorôb z povolania (príl. č. 1, zák. Č. 461/2003 Z. z.), ak vznikla zamestnancovi pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s nimi.

V prípade oznámenia špecializovaného pracoviska, ktoré priznalo chorobu z povolania alebo ohrozenie chorobou z povolania, je povinnosťou vedúceho útvaru:

- a) bezodkladne oznámiť vznik tejto udalosti príslušnému zástupcovi zamestnancov pre BOZP,
- b) bezodkladne ohlásiť túto skutočnosť príslušnému inšpektorátu práce,
- c) vyšetriť ohlásené skutočnosti, zistiť možné príčiny a možné dôsledky vystavenia zamestnancov vplyvu chemických, fyzikálnych a biologických škodlivín na pracovisku,
- d) prijať a vykonať potrebné opatrenia, aby nedošlo k opakovanému vystaveniu zamestnancov škodlivinám; vykonať všetky opatrenia stanovené "Rozhodnutím" dozorného orgánu;
- e) zistené skutočnosti zaznamenať v knihe "Evidencia mimoriadnych udalostí", v ktorej uvedie údaje o príčine jej vzniku a o prijatých a vykonaných opatreniach na predchádzanie podobným chorobám alebo ohrozeniam z choroby z povolania, ako aj termíny ich splnenia a zodpovedné osoby za splnenie navrhnutých opatrení;

f) zaslať príslušnému orgánu dozoru správu o prijatých a vykonaných opatreniach do 8 dní odo dňa, keď podľa "Rozhodnutia" sa mali opatrenia vykonať.

8. Hrozba závažnej priemyselnej havárie, prípadne vznik závažnej priemyselnej havárie.

Pôjde o udalosť, akou je nadmerná emisia, požiar alebo výbuch s prítomnosťou jednej alebo viacerých vybraných nebezpečných látok, vyplývajúca z nekontrolovaného vývoja v prevádzke firmy, a ktorá vedie bezprostredne alebo následne k vážnemu poškodeniu alebo ohrozeniu života alebo zdravia ľudí, životného prostredia alebo majetku v rámci firmy alebo mimo nej. Každá firma je totiž v zmysle ustanovení zák. č. 261/2002 Z. z., konkrétne jeho príl. č. 1, zaradená do tzv. Kategorizácie podnikov, podľa nebezpečných látok a ich množstva. Po prijatí oznámenia bezprostrednej hrozby závažnej priemyselnej havárie a závažnej priemyselnej havárie je povinnosťou vedúceho útvaru:

a) prijať všetky opatrenia potrebné na jej zdoľanie a obmedzenie jej následkov na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok,

b) bezodkladne oznámiť jej vznik príslušnému inšpektorátu práce,

c) v prípade väčšieho úniku spomenutých komodít nahlásiť Ministerstvu životného prostredia do Registra závažných priemyselných havárií najmä - dátum, podnik, miesto vzniku závažnej priemyselnej havárie,

- druh závažnej priemyselnej havárie, jej opis, druh prítomnej vybranej nebezpečnej látky,

- rozsah a dĺžku trvania závažnej priemyselnej havárie a spôsob jej zdoľania,

- zdroj a hlavnú príčinu vzniku závažnej priemyselnej havárie,

- následky závažnej priemyselnej havárie na život a zdravie ľudí, na životné prostredie a na majetok, - opatrenia prijaté

1. na obmedzenie, prípadne odstránenie následkov závažnej priemyselnej havárie,

2. na zamedzenie opakovania sa podobných závažných priemyselných havárií.

d) vykonať uložené opatrenia na nápravu.

9. Pracovný úraz zamestnanca iného zamestnávateľa na pracovisku firmy.

Ak v priestoroch firmy, ktoré inak nie sú verejne prístupné, utrpí pracovný úraz podliehajúci registrácii podľa bodov 4 a 5 zamestnanec, ktorý nie je v pracovnom alebo inom obdobnom pomere s firmou (zamestnanec zamestnaný na základe dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, na kratší pracovný čas, zamestnanec dodávateľa prác, zamestnanec inej firmy, ktorá vykonáva svoju činnosť v priestoroch a objektoch domácej firmy, a pod.), je povinnosťou príslušného vedúceho útvaru, kde došlo k pracovnému úrazu tohto cudzieho zamestnanca, spôsobom popísaným v ods. 6.3, zabezpečiť nasledovné úkony:

a) bezodkladne vykonať potrebné opatrenia, aby nedošlo k ďalšiemu ohrozeniu života a zdravia;

b) bezodkladne oznámiť vznik tejto udalosti príslušnému zástupcovi zamestnancov pre BOZP;

c) bezodkladne ohlásiť tento úraz príslušnému útvaru Policajného zboru, ak zistené skutočnosti nasvedčujú, že v súvislosti s týmto úrazom bol spáchaný trestný čin;

d) bezodkladne ohlásiť tento úraz príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru, ak ide o závažný pracovný úraz;

e) až do príchodu príslušných vyšetrojúcich orgánov nemeniť stav pracoviska, okrem vykonania nevyhnutných opatrení na ochranu života a zdravia alebo na zabránenie veľkej hospodárskej škody; ak sa stav pracoviska mení v dôsledku vykonania opatrení, aby sa zabránilo ďalšiemu možnému ohrozeniu života a zdravia alebo veľkej hospodárskej škode, vedúci útvaru je povinný vyhotoviť dokumentáciu o stave pracoviska potrebnú na vyšetrenie príčin vzniku takej udalosti;

- f) vyšetriť úraz, zistiť príčinu a všetky okolnosti jeho vzniku, a to za účasti zamestnanca, ktorý utrpel úraz a za účasti príslušného zástupcu pre bezpečnosť; pri závažnom pracovnom úraze prizvať autorizovaného bezpečnostného technika;
- g) o výsledku zistenia spíša dostatočné podklady pre záznam o registrovanom pracovnom úraze a tieto zašle zamestnávateľovi zamestnanca, ktorý utrpel tento úraz,
- h) prijať a vykonať potrebné opatrenia, aby sa zabránilo opakovaniu podobného úrazu.

Účasť zástupcu zamestnancov v prípade špecifických povinností zamestnávateľa

Pri vypisovaní tlačív "Oznámenia poistnej udalosti" a "Záznamu o registrovanom pracovnom úraze" je vedúcemu útvaru doporučené na prerokovanie rozsahu zodpovednosti za škodu vzniknutú pracovným úrazom prizvať si postihnutého, jeho priameho nadriadeného a zástupcu zamestnancov pre BOZP a na tomto prerokovaní stanoviť " % mieru" zavinienia poškodeného.

Zamestnávateľ je povinný uchovávať záznam o registrovanom pracovnom úraze 5 rokov od vzniku tohto úrazu; rovnaká lehota platí aj pre vedúcich útvarov v prípade evidencie nebezpečných udalostí, iných ako pracovných úrazov, chorôb z povolania a o vykonaných opatreniach na predchádzanie podobným úrazom a udalostiam.

Činnosť zástupcov zamestnancov a odškodňovanie pracovných úrazov

Odškodňovanie pracovných úrazov je oblasť, ktorá bude pre odbory stále patriť medzi najdôležitejšie. To hlavne z toho dôvodu, že táto oblasť nie je momentálne legislatívne doriešená.

Odškodňovanie pracovných úrazov a chorôb z povolania sa teraz totiž vykonáva prostredníctvom úrazového odboru Sociálnej poisťovne. Ustanovenia §§ 195 až 197, ZP však hovoria jednoznačne o zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri PÚ a CHP. Ustanovenia nasledujúceho § 198 ZP však už hovoria zodpovednosti zamestnávateľa len v prípade poskytnutia náhrady za vecnú škodu.

Sociálna poisťovňa napriek zrušeným ustanoveniam v § 198 ZP požaduje prerokovanie spôsobu a rozsahu náhrady škody za pracovné úrazy s príslušným odborovým orgánom a poškodeným zamestnancom.

Z uvedených dôvodov zástupcom zamestnancov odporúčame:

- vždy trvať na stanovení miery zavinienia náhrady škody u postihnutého zamestnanca a potvrdiť to svojim podpisom; stanovenú % mieru náhrady škody totiž poisťovňa nemení a to práve z titulu ustanovení ZP;
- odporovať snahe niektorých zamestnávateľov zbaviť sa zodpovednosti za PÚ;
- svojim dohľadom sledovať, či sa postihnutému zamestnancovi odovzdávajú kompletne doklady potrebné na uplatnenie odškodnenia;
- sledovať, či si zamestnávatelia neľahčujú prácu a či podkladovú dokumentáciu k odškodneniu pracovným úrazom nepredkladajú Sociálnej poisťovni hromadne raz za čas čo je porušením zákona.

Ako zástupcovia zamestnancov si musíte byť stále vedomí toho, že výška súčasného odškodnenia v € stále nepredstavuje pre poškodeného zamestnanca dostatočnú náhradu za stratu na zdraví pri PÚ alebo CHzP.

Z uvedeného dôvodu odporúčame:

Pri previerkach vyžadujte aj spôsob odškodňovania PÚ a CHzP v zmysle zákona č.461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Zoznam príloh:

- A. Tlačivo "Záznam o registrovanom pracovnom úraze";
- B. Tlačivo "Oznámenie poistnej udalosti" Sociálnej poisťovne;
- C. Hlásenie úrazu na účely nemocenského;
Informácia postihnutému:
- D. Tlačivo "LEKÁRSKY POSUDOK O BOLESTNOM A O SŤAŽENÍ SPOLOČENSKÉHO
UPLATNENIA";
- E. Žiadosť o priznanie náhrady za bolesť